

# “Sóc un analfabet de la tecnologia moderna”



Quino, el creador de la càustica Mafalda, va passar per Barcelona per promoure la seva darrera obra, ‘¡Cuánta bondad!’ i per comprovar que la seva creació estel·lar es podrà llegir en català i xinès: més gent que podrà riure amb aquesta nena.

Joaquín Salvador Lavado, més conegut pel nom artístic de Quino, va néixer el 17 de juliol de 1932 a Mendoza, a més de mil quilòmetres de la capital argentina. Va començar a dibuixar aviat, segons ell, molt malament i sense un estil gaire definit, però amb molta fal·lera. I encara que va passar per l'escola de Belles Arts, la seva evolució artística va ser molt lenta. Nen solitari i terriblement tímid, no volia anar a escola ni haver d'encarar-se amb els companys, però la mare li deia que, si volia fer còmic, no solament havia de saber dibuixar, ans també havia d'omplir les bafarades de text..., i es va deixar convèncer. Volia dibuixar i viure de la seva obra, de manera que féu cap a Buenos Aires i va començar a fer-hi petites feines, a passar a tinta els dibuixos dels altres, fins que una empresa d'electrodomèstics li va encarregar unes tires sobre una típica família argentina de classe mitjana que gaudia d'un seguit d'aparells elèctrics. La Mafalda i la seva família van veure la llum per primera volta a la revista *Primera Plana* l'any 1963, i va publicar-s'hi diàriament durant deu anys.

—En vaig acabar una mica tip, no tant del personatge, com d'haver de treballar amb tanta urgència diària. Pensa que em llevava a les vuit, a mig matí em posava a pensar una idea i, cap a les cinc de la tarda, feia el dibuix fins a les deu del vespre, i així cada dia i cada setmana durant tots aquells anys. A més, també continuava fent la meua pàgina d'humor setmanal. És clar, al final vaig donar per acabada la cosa que era més molesta per a mi, i em vaig quedar només amb l'humor gràfic de les pàgines setmanals, que és on més bé ho passo, perquè tinc un espai en blanc cada setmana on puc fer i parlar d'allò que vulgui, planificar la pàgina com més m'agradi i criticar els temes

que més m'interessen o motiven en aquell moment.

La Mafalda va sofrir, doncs, les conseqüències d'aquest sobreesforç creatiu i va desaparèixer de forma radical, poc després d'haver nascut el seu germanet Guille i d'haver conegut la Libertad, una nena encara més pessimista i cínica que no ella mateixa.

—És curiós com, vint-i-sis anys després d'haver desaparegut, la Mafalda torni a entusiasmar la gent, i cada vegada la descobreixin noves generacions. Deu ser que els problemes de què parlava en aquell moment no han passat tant de moda com em creia. Pensa que ara, no fa gaire, s'ha formalitzat el contracte per treure'n una edició a la Xina. Ja s'hi publicava abans, la Mafalda, però de forma clandestina, en edicions pirates que treia en anglès un xicot de Taiwan. Ara podran tenir tota l'obra completa. És clar que han hagut de suprimir-ne els acudits relatius a la Xina comunista, perquè asseguruen que, com que no hi vivia, la Mafalda no en podia entendre la realitat.

Mafalda i les seves fòbies ja són universalment conegudes: des de l'excés de protecció i tendresa envers el globus terraqüi (hi parla, i no dubta a ficar-lo al llit quan considera que està una mica pioc), fins a una passió incompresa per la música dels Beatles o la fòbia contra la sopa.

—La sopa era una al·legoria dels governs militars que van imposar el seu règim a l'Argentina. És clar que, a vegades, això no s'acaba d'entendre; jo faig el dibuix amb una intenció, però la gent després entén allò que vol o que pot. Una imatge recurrent que em ve al cap és aquella de la Mafalda vestida d'indígena mirant amb repugnància Cristòfor Colom, que li ofereix, només de posar el peu a terra, un plat de sopa!

En Quino és tremendament tímid i respon tan ràpi-

**“Els dibuixants argentins sempre s’han inclinat més per la sàtira política. Crec que a l’Argentina encara no es prenen gaire seriosament la crítica dels còmics. Es pensen que és una cosa de criatures, i això és el que sempre m’ha salvat de la censura.”**

dament com pot, potser per treure's de sobre la terrible incomoditat de pontificar, o potser perquè vol acabar com més aviat millor el suplici del qüestionari. S'estima més d'expressar-se a través dels dibuixos i no pas haver de donar explicacions a desconeguts. I, encara que amb l'edat aquest silenci, aquesta introspecció i aquesta timidesa quasi radical s'hagin anat vestint discretament de conversa gairebé monosil·làbica i d'un somriure beatífic, s'estima més d'enviar als seus llibres a qui vol saber contra quines injustícies es rebel·la actualment. En el seu llibre *¡Cuánta bondad!*, hi surten els seus malsons més insistents: el pèssim servei a què ja ens tenen acostumats els restaurants, la comunicació que crea el telèfon mòbil, la fòbia gairebé paorosa envers les noves tecnologies, l'absurditat de la clonació, el paper alienador i embrutidor de la televisió, les infidelitats de la parella o les visites continuades a cal metge, que atén els pacients amb una indiferència total. De sobte, se li il·lumina el rostre: "Aliciiita", crida. La seva dona ha arribat de voltar i comprar per la ciutat. Aquests darrers anys, el matrimoni passa una bona part de l'any a l'Argentina i la resta, a Europa.

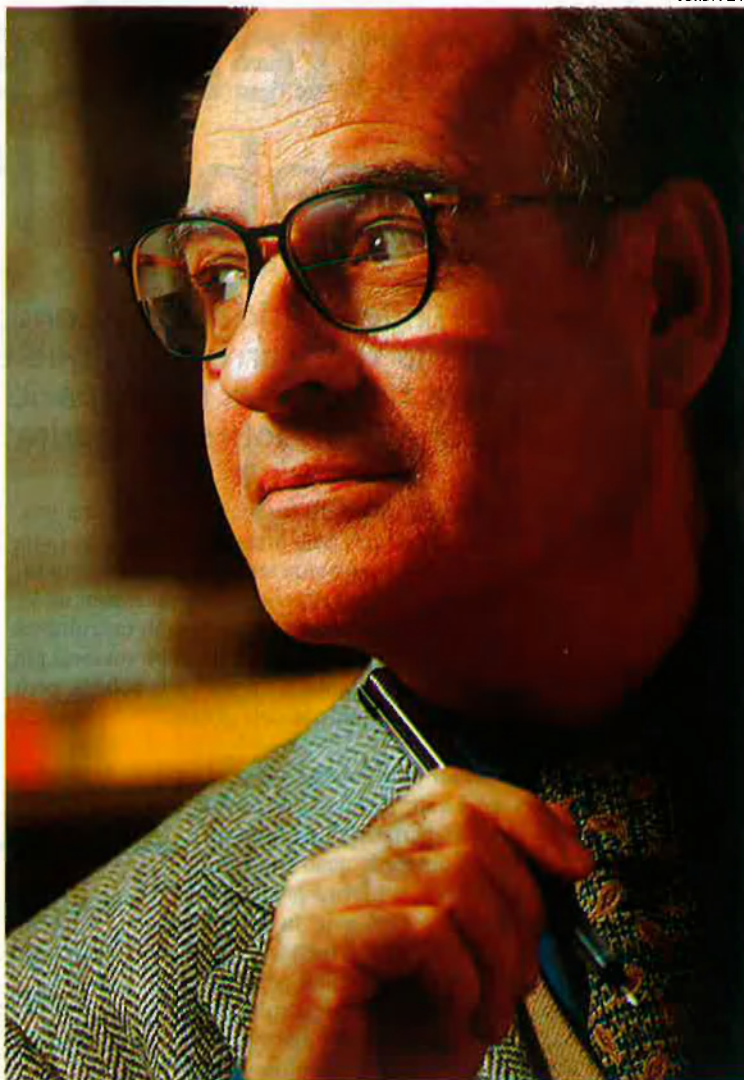
—No m'agrada passar tot l'any a l'Argentina, necessito oxigenar-me i fugir-ne un quant temps. No sempre hi he viscut; l'any 1976, quan les coses atenyien el pitjor moment social, en vaig fugir tres anys. Va ser una època negra en què va desaparèixer molta gent, van matar molts dels meus amics, i era perillós quedar-s'hi. Tan bon punt els governs militars van "passar el poder" als civils, vaig decidir de quedar-m'hi més temps.

Admirador de la música àrab i del flamenc, l'encanta un bon vi negre i es confessa un lector continu de la Bíblia, d'on treu molts dels seus arguments. La gent se sorprèn que entengui i digui algunes paraules en català, i no té gens de dificultat a signar-hi llibres, i hi afegeix sempre: "Quino 99". Com signarà a partir de l'any 2000?

—Suposo que "Quino 00", com els medicaments o les dates de caducitat de les begudes. No ho sé. Això de l'any 2000 i dels avenços del progrés em traspasa totalment. Sóc un analfabet en les noves tecnologies. Els nens d'ara suposo que són molt diferents dels que jo dibuixava. Tenen tanta informació, que els ve de la televisió, de la ràdio i de tot arreu, que crec que neixen sabent de tot. Gairebé sense ni llegir les instruccions de com funcionen les coses, s'hi posen i pitgen el botonet correcte. Jo sóc absolutament negat per a tot això. A casa tenim un ordinador, però és per a la feina de la meua dona; jo gairebé ni m'hi acosto.

Tot i així, la Mafalda ja navega per Internet, on té la seva pàgina, i de tant en tant en Quino gosa mirar-se-la-hi i aconsellar els seus creadors que la posin al dia. Malgrat tot, la seva obra no ha estat tan prolífica com podria haver estat, si hagués treballat amb un equip que l'ajudés, si més no, a fer els guions o a entintar.

—No és el meu estil, no em surten les idees, quan em veig voltat de gaire gent, m'estimo més de treballar al meu ritme, encara que sigui més lent. No sóc Walt Disney, sóc una formigueta que va fent la seva a poc



a poc. En l'única experiència que vaig tenir de dibuixos animats amb la Mafalda, m'hi va ajudar un amic meu cubà. Però, això al marge, sempre he preferit fer-m'ho tot jo mateix. Quant als humoristes espanyols, confesso que en conec molts, però no gaires dibuixants de còmic. M'agraden especialment Mingote, Chumi Chumez, Peridis, Forges, Gila i El Roto; aquest últim, no el conec personalment, però m'agradaria molt. Crec que els dibuixants espanyols tenen un humor molt directe, molt negre i molt graciós. Els dibuixants argentins, en canvi, s'han inclinat més per la sàtira política. Treballen més amb personatges de la política, amb noms i cognoms, i jo, la veritat, no sé fer caricatures de la gent, no em surten.

Tot i així, sorprèn que, amb l'experiència de tants règims militars, a l'Argentina d'avui dia es pugui fer broma de qualsevol tema i no se censurin els dibuixos.

—Crec que a l'Argentina encara no es prenen gaire seriosament la crítica dels còmics. Es pensen que és una cosa de criatures, i això és el que sempre m'ha salvat de la censura.

**"És curiós que, vint-i-sis anys després d'haver desaparegut, la Mafalda torni a entusiasmar la gent, i que cada vegada la descobreixin noves generacions. Deu ser que els problemes de què parlava en aquell moment no han passat tant de moda com em creia."**

**Guillem Medina**